

translata esses, exaltata fuisti ad lumen indeficiens; iis vero qui te beatam prædicant, o pura Virgo, reliquisti pro corpore tuo zonam venerandam, quæ est fons mirabilium, et locus salutis, et propugnaculum hujus urbis, quæ te honorat. » Huic testimonio congruunt cætera pag. 243, Ode vii, 1: « Universorum regina ad cælestes mansiones assumpta reliquit thesaurum civitati omnium reginæ, zonam suam, per quam servatur ab infestatione visibilium et invisibilium hostium. » Pag. 243: « Cum super cælos concendisses, nunc reliquisti hominibus venerandam zonam tuam. » Pag. 245: « Assumpta, o pura, ad cælicas mansiones reliquisti divinam et non corruptam zonam tuam nobis validum tutamen. »

Perpendendum insuper est festivitatem quam universa concelebrat Ecclesia die xv augusti, proprio solemnique ritu græcam ecclesiam peragere. Hæc autem festivitas triplicem habet objectivam rem; quandoquidem *Dormitio, Resurrectio et Translatio* nuncupatur: *Kοιμησις τῆς Θεοτόκου καὶ μετάστασις καὶ αναστάσις*. Officia sacra ipsius diei xv augusti, ut alia id genus omittam, præcedit dies festus, quem προσέπτων vocant; officium autem istud ad festivitatis splendorem est pulcre concinnatum: immo festivitas hæc Assumptionis, ceu major, habet octo consequentes dies festivos; unde solemnitas ἐνεσκήψεως seu *festivum novenarium* compellatur.

Plenus igitur extitit utriusque ecclesiae circa hunc articulum consensus; quum ecclesia latina æque ac græca,

(1) *Quidquid, ait, non unus aut duo tantum, sed*

duæ prouti filiæ quæ singularem dilectæ suæ Matris gloriam nepotibus commemorant, hac de re in unam e-ruperint vocem, et suæ pariter erga Virginem Assumptam devotionis luctuosa exempla reliquerint.

Caput IV.

Ecclesia latino-græco-patristica.

1. Sanctorum Ecclesiæ patrum nomine latius sumpto quivis præcipui Ecclesiæ pastores intelliguntur sive sanctorum Antistites, qui sanctitatis ac sapientiæ lumine coruscantes Ecclesiæ Dei plantaverunt. Hinc patres vocitantur Apostoli eorumdemque successores, videlicet Episcopi; quum hi eundem in scopum impense collimarent. Quam ob causam divus Augustinus ea psalmographi verba perpendens: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii*, pro Apostolis scilicet, inquit, sufficiuntur Episcopi. Horum namque sapientia ac vitæ integritate factum est, ut et longius Ecclesia progrederetur inter gentes, uberioresque in dies manipulos colligeret. Ast patrum nomine pressius accepto, ii dumtaxat intelliguntur qui eminentis doctrinæ, vetustatis, sanctitatisque nitore radiantes qua voce qua libris divinam hanc collustrarunt Ecclesiæ, adeo, ut filios in Christo Jesu per evangelium ejusque legitimam nec non exegeticam expositionem Paulino exemplo genuerint. Ex ipsis autem sat firma ducere valet argumenta theologus, si diversis locis diversisque temporibus uno eodemque consensu, prout scite monet Vincentius Lirinensis (1), catholicam omnes pariter uno, eodemque consensu aperte, fre-

quandam doctrinam aperte, frequenter, perseveranter tenuisse, scripsisse, docuisse cognoverit.

Hisce præfactis, in uberem SS. Patrum segetem immittimus falcem.

2. Quamplures ab ævo [apostolico] Patres ad divum usque Bernardum qui Patrum agmen claudit, continentem seriem vel satius auream pro Virginis Assumptione catenam formoso nexu constituant, ita ut omnes Mariano quod evincimus, privilegio mordicus adhæsisse videatur. In prioribus tamen sæculis pauca pro Virginis Assumptione præsto sunt argumenta patristica; quum nuper emunctæ naris critici nonnullos sermones, scilicet Athanasii, Cyrilli, Chrysostomi, Hieronymi et Augustini, quibus Mariana probatur Assumptio, ad trutinam vocantes et mathematico rigore metientes plane censuerint apocryphos. Sed istas auctoritates tamquam incerti auctoris haud contemptibilia vetustatis monumenta referemus: primum quia Patrum ætatem attingunt; secundo quia tantam habent cum memoratis Patribus similitudinem et affinitatem ob verba phrasimque dictantis, ut eas cum istorum PP. auctoritatibus Aquinas (1), Miechoviensis (2), aliquique magno numero doctores absque ulla dubitatione miscuerint. Quin imo fieri potuit, ut auctoritates illæ apocryphæ, quondam a prædictis PP.—ni fallor — prolatæ, et deinceps

quenter, perseveranter tenuisse, scripsisse, docuisse cognoverit, il sibi quoque intelligat absque ulla dubitatione credendum. Commonit, cap. 4. — Idem repetit cap. 39 ad 42, et inculcat exemplo ephe-sini Concilii, cui placuit nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quod sacra SIBI CONSEN-TIENS SS. Patrum tenuisset antiquitas.

sive noluerint eas conscribere, sive conscriptæ perierint, viva voce de aure in aurem successive traderentur. Ignoti quapropter auctores paulo infra recitandas auctoritates sub nomine proferentium litteris exararunt, ne forte de hominum memoria laberentur, ita, ut auctoritas Athanasii, Cy- rilli, Chrysostomi, Hieronymi et Au- gustini vocari quodammodo possint: ad eum prope modum quo libri Sa- pientiæ et Ecclesiastici libri Salomonis vocitantur tum propter quandam elo- quii similitudinem, tum propter inser- tas aliquas Salomonis sententias, ut Augustinus observat (3); licet auctor prioris libri fuisse teneatur vel qui- dam iudeus græce peritus (fuit enim Sapientiæ liber græco sermone con- scriptus), vel quidam Philoante Christi adventum, vel incertus auctor, ut rectius alii docent; quamquam poste- rioris libri auctor propriæ vereque sit Jesus filius Siraach jerosolymitanus, ut ex cap. penultimo liquet: ad eum insuper prope modum quo epistola ad Hebreos tribuitur quidem divo Paulo, quantumvis Origenes di- vinet (4), eam quoad sensum a divo Paulo fuisse dictatam, et ab alio quoad verborum delectum ornatus fusiusve conscriptam. Cæterum, quicquid ea de re sit, sapientibus discutiendum relinquis; quum solliciti tantummodo simus, ut auctoritates sub con- troversia, quin vel leviter cuiquam

(1) *Sicut tamen Augustinus in sermone de Assumptione ipsius Virginis rationabiliter argumentatur, quod cum corpore sit assunta in celum.* 3 Part., quæst. 27, art. 1.

(2) In Litanis Lauretanis, Disc. ccxxx, n. 8.

(3) Lib. xvii de Civit. Dei, cap. 20.

(4) Apud Euseb. lib. vi Hist., cap. 18.

obloqueremur, tamquam haud contemptibilia vetustatis monumenta prodirent. Brevitatis tamen ergo unam vel alteram retulisse sufficiat.

Et primum opinioni nostrae non nihil favet testimonium magni Athanasii, Episcopi alexandrini: « Venite adoremus, » ait, « et procidamus coram Christo rege nostro. Et venturus in magno, et illustri secundo adventu suo, ipse manebit rex in saecula, et regni ejus non erit finis. Siquidem ipse, qui ex Virgine natus est, rex est, et ipse Dominus Deus. Ejusque gratia, quæ ipsum genuit, regina, domina et Deipara proprie ac vere prædicatur. Hincque decet nos eam respicientes, nec non ex ea genitum carniferum filium dicere: Nunc astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumamicta, circumdata varietate. Ut enim fœmina, regina est atque Domina et Mater Dei: jamque ut regina adstans a dextris omnium regis filii sui, in vestitu deaurato incorruptionis et immortalitatis, circumamicta, varietate circumdata sacris verbis celebratur; non quidem secundum simplicitatem spiritualem, et quasi sine carne et corpore adstat, sed circumamicta, secundum suam sanctissimam carnem, incorruptionem et immortalitatem, et circumdata varietate, secundum ossa ejus sanctissima, quæ carnem ejus fulciunt (1). » Ex quo plane colligitur, sive propter stylum, sive potissimum propter accuratum theologici dicendi genus, ephesina et chalcedonensi Synodis celebratis, sermonem hunc exaratum fuisse. Quam ob rem Baronius et Bel-

larminus, Cyrillo alex. potius quam magno Athanasio tribuendum putant. At si in dubio libertas, sermonem hunc Athanasianum quemdam antiochenum Episcopum confecisse autumari. Eo vel magis quod isthic vitæ sanctimonia micantique scientiarum luce coruscans plura nobis sapientiæ monumenta reliquerit. — Joannes patria antiochenus, sede constantinopolitanus qui ob aureum prope cœlestis eloquentiæ flumen Chrysostomi cognomentum accepit, ad rem nostram quod attinet, hæc protulit memoranda verba: « Hactenus qui Evam audiebant, miseram prædicabant. Væ miseræ! quantam gloriam amisit! Væ miseræ quanta passa est! Maria quotidie omnium vocem audit: beata, sane plena Spiritu sancto. Ac demum vaticinans ait: *Benedictus Dominus Deus Israel, quia respexit humilitatem ancillæ sue: ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Et quid, inquies, illi prodest, cum non audiat? At revera audit quod sit in splendido loco in regione vivorum, mater salutis, fons lucis, quæ et sensu et mente percipit; sensu propter carnem, mente propter divinitatem. Sic itaque beata prorsus prædicatur (2). » Hinc prono alveo fluit, Virginem Mariam tum spiritu, tum corpore sublimia cœli penetrasse; quum B. Virgo juxta mentem christiani Demostenis tum mente, prout cæteri sancti, tum quoque sensu, nimirum in carne, pias quas e terris ad eam christifideles laudes efferunt, in cœlis lubenter excipiat. — Non erit abs re commonere, plerosque Severiano cuidam Gabalorum in Syria

(1) Serm. de Annunc. Deip., nn. 13, 14.

(2) Lib. de Creat. mund., orat. vi, n. 10.

episcopo et sanctissimi novæ Romæ patriarchæ suppari, rebus critica lance discussis, opus illud adscribere. Quicquid hac de re sit, magni ponderis est auctoritas illa, quippe quæ circa corpoream Deiparentis Assumptionem ecclesiæ syriacæ fidem hujusque doctorum mentem aperire conatur. — « Si Christus, » inquit incertus auctor sub mentito nomine magni Augustini, « voluit integrum Matris servare pudorem, cur non voluit incorruptum a putredinis servare foetore? » Idem S. Doctor hippomensis, vel alias quisquis hoc ipsum adstruit gravissimis hisce verbis: « Sacratissimum corpus, de quo Christus carnem assumpsit, et divinam naturam humanæ univit, esse veribus traditum, in communis sorde putredinis delitescere, a veribus corrodi, quia sentire non valeo, dicere pertimesco (1). » Se non aliter habent pseudo-Cyrillus et pseudo-Hieronymus. Hisce propterea testimoniis, ut critici nuperrimi putant, apocryphis pro sui reverentia in ea quam meruerint auctoritate permanentibus, corporea B. Virginis Assumptio per ea, qualitercumque sint, veterima testimonia validiorem firmoremque vim mutuatur et lucem.

3. Ne tamen prioribus hisce sæculis genuino quodam monimento jejuni prorsus manere videamur, auspicantes ab ecclesia græca, quid prioris ævi Patres sin minus explicite, implicite saltem vel subobscure nostra de re senserint, videamus. Div. Gregorius Nazianenus qui sœc. 4º pulcre florere visus est, quique propter mirificas ejus rerum theologicarum divitias

(1) Serm. de Assumpt.

theologi nomen primus obtinuit, Deiparam Virginem elegiorum corona sapienter invocabat, in qua corporeæ Virginis Assumptionis delitescit testimonium. Huic ille dirigebat apostrophen in sui de Christi passione dramatis fine. Tanti fecerunt Maurini tragœdiam hanc Christi patientis, ut novam ejus versionem concinnaverint. En nostram ad rem digna memoratu verba:

O ter beata mater, o lux virginum
Quæ tempa cœli lucidissima incolis
Mortalitatis liberata sordibus,
Ornata jam immortalitatis stola.
Veneranda, colenda, omnino beata
Virgo
Tu quidem cœlestes beatorum sedes
incolis,
Exuta quidquid est fœcis humanæ,
Immortalitatis pallio amicta,
Senique in perpetuum ut Deus expers
agnita.
.

Salve, o puella, omnium lætitia, Mater
Virgo,
Decora super omnes Virgines,
Cœlestibus ordinibus eminentior,
Domina omnium regina, generis humani
gaudium.

Cum S. Doctor theologus ait: *Exuta quidquid est fœcis humanæ, illis Apostoli verbis innuit: Seminatur in corruptione, surget in incorruptione (2),* quæde futura corporum incorruptione dicta sunt. Hæc autem: *Immortalitatis pallio amicta,* Paulini quoque textus aperiunt sensum: *Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.* Quibus ex verbis animæ simul et corporis integralis glorificatio depromitur. Cum ille de *immortalitatis pallio* loquitur

(2) I. ad Cor. xv, 42 seqq.

quo fuit Virgo Deiparens *amicta*, suam profecto non intelligit animam, sed de ejus potius corpore loqui fatendum est: cum dicimus enim, quempiam aliqua veste circumdari, significare procul dubio volumus, illam non esse prærogativam ejus qui eandem vestem possidet; carere quoque posset ea, suam non amittens naturam. Quocirca, cum primus Theologus ait, Virginem Mariam *immortalitatis pallio* tamquam veste decorari, videlicet tamquam supernaturali gloria quæ suum attributum non est, loquitur de corpore immortalitatis dono pollente, quæ prope vestis illud constituit gloriosum. Id autem magis magisque roborant illa verba quæ sequuntur: *Seniique in perpetuum ut Deus expers agnita.* Apostoli sententiae congruunt: *Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale*, nec non ejusdem Pauli doctrinæ memoriam nobis refricant docentes: *In mensuram ætatis plenitudinis Christi* (1) nos omnes resurrecturos fore. Corpus, quum corruptibile quoque sit, potest quidem et annis et senio confici; cum autem conglorificatur, quid dicam? immortalitatis luce vestitur, extra cursum temporis est, vicissitudines non agnoscit, est imago illius æterni *hodie* quod Entis absoluti tantummodo proprium est. Quum igitur Nazianzenus Deiparam Virginem *immortalitatis pallio amictam, seniique in perpetuum ut Deum expertem agnoverit*, corpoream Deiparentis Assumptionem pariter agnoscisse fatendum est. —

Nyssæ in Cappadoccia ann. 595 vita functus Gregorius episcopus, Basilii

(1) Ad Eph. iv, 13.

magni frater, vocatus a vii Synodo œcumenica *Pater Patrum*, in libro quem inscripsit: *De Virginitate*, præclarissimum de Virginis Assumptione testimonium edidit: « Neque enim fieri poterat, ut omnium genere e nuptiis procreato mors unquam cessasset: sed superiores omnium ætates prætergressa, cum his etiam, qui hanc vitam ingrediuntur, simul jam illa percurrent, virginitatem muneric sui terminum invenit, quem porro transilire difficile est: tamquam Dei matris Mariæ tempore ab Adamo usque ad eam regnum mors obtinuerit; postea sola efficit eam tamquam ad lapidem aliquem virginitatis fructum mors offenderit, in ea contrita sit (2). » Cum igitur ex mente Nysseni contrita fuerit in Virgine mors, et ad eam usque tantum in omnes homines duro ejus fuerit grassata mancipio, concludendum rationabiliter est, orationis hanc seriem anticipatam inclytæ Dei Matris resurrectionem vel proprie indigitare, vel saltem supponere. Equis enim potest conterere mortem, si mortis patiatur imperium?

Utrique Gregorio hac in re prævivit Epiphanius: hic loco palæstinus, sed episcopus in Cyro Salaminæ primum, ac deinde Constantiæ, insignis eruditione vir, ac propter quinque linguarum peritiam, hebraicæ, syriacæ, ægyptiacæ, græcæ, latine a divo Hieronymo *pentaglottos* nuncupatus diem obiit supremum ann. 402; propterea quod a nonnullis inter v. sœc. ecclesiasticos PP. recensetur, quamquam plerique frequentius iv. ævi scriptoribus consociant. Suorum itaque

(2) Lib. de Virg., cap. xiii.

temporum fidem lecturus scribit: « Præterea postquam illam (Joannes) accepit, non amplius apud ipsum permansit. Quod si falsa jactari quispiam a nobis existimet, licet sacrarum vestigia consecrari, in quibus nullam de Mariæ obitu mentionem respicies, mortua sit nec ne, sepulta aut non sepulta fuerit. At cum Joannes interim in Asiam profectus sit, nusquam tamen B. Virginem itineris comitem secum illam habuisse significat, sed de ea re scriptura penitus conticescit. Id quod propter admirationis vehementiam factum arbitror, ne hominum animos majorem quedam in stuporem conjiceret. Ego enim illud pronuntiare vereor, et tacita apud me cogitatione reputans silentium mihi indicco. Quippe haud scio, cum de sanctissima illa et beatissima Virgine obscura quædam invenire vestigia possim, quæ incertam nobis illius mortis fidem faciunt. Nam ex una parte illud occurrit, quod de illa pronunciat: *Et tuam ipsius animam gladius pervalet, ut retegantur ex multorum cordibus cogitationes* (1). Aliunde vero in Apocalypsi Joannis legimus (2), draconem adversus mulierem properasse, quæ marem pepererat, et datas ei esse penas, quibus et translatam esse in desertum ne eam draco comprehendenderet. Quod quidem in illa esse poterat implementum. Quamquam illud non affromo penitus, neque aut immortalem perseverasse definio, aut utrum mortua sit confirmare possum. Quippe Scriptura sacra mentis humanæ captum

(1) Luc. ii, 35.

(2) Apoc. xiii, 13.

(3) Adversus her. LXXXVIII, § xi Antidicom.

JANNUCCI

prætergressa, rem in incerto reliquit propter vas illud eximium et præstans, ne quis carnis propriam ullam ei foeditatem adscribat. Sive igitur mortua sit Maria nescimus, sive consepulta. Non tamen ullam est maculam corporis experta, absit ut illud existimemus. Quis tantam B. Virginis contumeliam velit imponere, ad pestiferam illam pronuntiandam sententiam, contumeliasque comminisci, sacrosanctæ insultare, nullo honore prorsus afficere (3)? Hinc Epiphanium singulare Virginis tradidisse privilegium, luculenter illa verba declarant: *Non tamen ullam est maculam corporis experta, absit ut illud existimemus.* Mox vero ait: *Sacrum illius corpus omni felicitate cumulatum* (4). Qualiter autem corpus omni felicitate repletur sine illius glorificatione, vel melius assumptione? Ille præterea sermo qui mortem Virginis in dubium vertit, per hyperbolæ componenda sint oportet; quum certo ac tuto Ecclesia Virginem Deiparam mortem appetuisse profiteatur. Hinc priscus ille Pater tanto Virginis Assumptionem ardentí studio tuebatur, ut veritatis lineam aliquantulum transgressus esse visus sit. Et si juxta mentem tanti Patris tantique Doctoris qui refellebat hæreticos contra Virginis puritatem blaterantes, eam non mori ob summum ejus puritatis nitorem condescuerit; quo magis condecuit, ne post mortem macula putredinis infuscaretur? Et alio in loco magis elucet Epiphanius mens: *Per te beata Virgo*

(4) In eod. suo *Panarion* quod contra hæreses omnes præsentissimum veluti pharmacum continet, § 23.

mors conculcatur, et spoliatur infernus. Qualiter autem B. Virgo conculcare potuit mortem, si voraci dente corruptionis in sepulcro illam ista momorderit (1)?

Non est ab Epiphanio sejungendus div. Ephrem syrus qui s̄ec. 4° refūs̄it, et cuius opera tanto in honore olim fuerunt, ut post sacram Scripturam publice in quibusdam ecclesiis legerentur. Hic ad rem nostram ait: « Fides naturam adduxit, et hanc excipiens gratia non amplius esse corruptibilem passa est (2). » Loquitur de Virgine Maria.

In eo 5° ut ita vocem aureo s̄ec̄loruit div. Cyrillus alex. episcopus, magnus ille nestorianae impugnator hæreſeos, cuius opera magno semper in pretio habuere catholici, suæ *Deiparæ* corpus quod novem mensibus divinum Verbum continuit, districte compellavit: *Templum indissolubile* (3). Porro quod est indissoluble, est impassibile, et quod est impassibile, est gloriosum; impassibilitas enim recentetur inter quatuor illas dotes quibus sanctorum gloria corpora fulgebunt (4). Quod rationabiliter evincimus: quemadmodum quippe Deus cælesti palatium in quo peculiari modo non tantum per essentiam, præsentiam et potentiam, verum et secundum gloriam sibi constituerat, imputribile

(1) Huc magni facit præclarissimum illud Gasparis de Luise monitum: « S. Epifanio quando tunc dubitasse sulla morte di Maria, pure manifesta chiaramente che se fosse morta, sarebbe risuscitata, quando esclama: *Per te beata Virgo mors conculcatur, et spoliatur infernus.* » *L'Assunzione di Maria Madre di Dio, trionfo della dottrina cattolica sul Naturalismo*, pag. 129, ediz. di Torino.

(2) Orat. de Margarita Pretiosa.

condidit; quid vero existimandum de Virginio corpore quod fuit animatum quiddam cælum, immo cælo ipso dignior et amplior, quum in suo gremio quem ipsum cælum capere non potuit, continere valuerit (5)?

4. De hujusce tamen primæ ætatis mente satis. Opimam namque segetem pro Virginis Assumptione nobis media ætas ac postrema suppeditat. Prudens hæc veterum Patrum œconomia posteriorum Doctorum suffragio uberie testimonio rependitur. Id luculenter oppido sapientissimus Benedictus XIV docet: « Nos quidem dicimus, primo vetustissimos quidem primævæ ætatis Patres Ecclesiæ de corporali B. Virginis assumptione siluisse; medii tamen ævi ac postremæ ætatis tam græcos quam latinos eam disertissime tradidisse (6). » Cum autem posteriores Ecclesiae SS. PP. non ex privata sententia, sed prout avitæ traditæque veritatihæredes locuti fuerint, eorum proinde iudicio ac testimonio res tota committitur. Aliquantisper hac de re obscura prima ætas fuit: nostra verumtamen ætas que in Assumptionem Virginis unanimi prorsus consensione conspirat, exorientis Ecclesiæ supplet ætatem, non secus ac meridies auroram. Posteriores Ecclesiae PP. accipiunt quidem, nullatenus sibi doctrinas comminiscuntur: a prioribus ergo PP.

(3) Oratione 6 contra Nestorium.

(4) I. ad Cor. xv, 42 seqq.

(5) « Nel quinto secolo, » inquit cl. P. Gaspar de Luise P. O., « tanto era diffusa questa pia credenza che molti ne scrissero, de' quali i lavori ebbero poi un apocrifo nome, come di S. Cirillo (memoratus autem Cyrilli textus non est utique supposititus et apocryphus), di S. Girolamo, di S. Gio. Crisostomo. » Lib. supra cit.

(6) De fest. B. M. Virg. lib. ii, c. viii, n. 15.

sive tradito sive scripto sermone recipiunt. Actualis Ecclesiæ fides criterium certissimum est ad cognoscendum quæ fides quovis Ecclesiæ sæculo viguerit. Hæc potest aliquando minus agnoscī, hæc non potest aliquando prorsus latere: nam Ecclesia nunquam potest suam immutare doctrinam; alioquin perpetua quam Christus ei spopondit infallibilitas non modo nutaret, sed plane concideret. Et optima sane ratione Deiparentis Assumptio media præsertim ætate cœpit et congruit a Patribus luculenter evinci. Quemadmodum enim Nestorius blasphemæ lingua Virginum corpus hominem et non Deum peperisse jactitabat, concludens Virg. Mariam nequaquam vocari posse θεοτόκον sive *Deiparam*; erat iccirco plane conveniens asserere, corpus illud quod proprie vereque Deum genuit, ex eo quod proprie vereque Deum genererit, ad cælos ipsummet Deum evexisse gloriosum.

Div. Sophronius patriarcha jerosolymitanus, capta ab Haumare saracenorū duce sancta civitate, beatorum gloriam est assecutus ann. 659. Qui cum eorum resurrectionem qui moriente Christo de sepulcro evigilarunt, ut pro rei veritate testimonium perhiberent, perdurasse longius, asservisset, addit: « Quod quia Deo nil est impossibile, nec non in B. Virgine factum non abnimis (1). » Adstipulatur div. Sophronio div. Modestus, immediatus illius antecessor; sic Virginem Deiparam alloquitur: « Salve, Deipara sanctissima, quoniam rex gloriæ Deus Jesus qui te elegerat, ut regia quædam ejus spiritualis esses

(1) Orat. in Dormit. Virg.

in terris, atque per te cælesti nos regno donaret, in hoc te esse simul voluit, corpore intactam, et præ omnibus gloriosam ad Patris sui et Spiritus gloria (2). » In exitu vero sermonis concludit: « Præterea sane ut gloriissima mater Christi Salvatoris nostri Dei, qui vitæ et immortalitatis est largitor, ab ipsa vivificatur, consors cum eo incorruptibilitatis in omnia sæcula, qui illam ex sepulcro excitavit et apud se assumpsit, ut ipse solus novit, cui gloria et imperium cum Patre et sancto Spiritu in sæcula sæculorum. Amen. » Hoc autem testimonium div. Modestus protulit non uti privatus scriptor, sed uti publicus ecclesiæ jerosolymitanæ doctor atque pastor. Nec verba *ipse solus novit* ad rei existentiam referuntur, sed ad illa potius adminicula quæ pretiosissimam Deiparentis ad cælica regna migrationem comitata sunt. De hac divi Modesti panegyrica oratione cod. 265 Photius mentionem facit: P. Le Quien in notis operibus div. Joannis Damasceni (Tom. ii) illius jam meminit, quam græcam orationem præsul Giacomellus Romæ 1760 edidit.

Totus est in hac Virginis prærogativa condecoranda S. Andreas, cretensis archiepiscopus, patria jerosolymitanus, vel potius damascenus, qui ann. circiter 730 naturæ concessit. Tres eleganti forma conscriptas orationes edidit in Ss. Dominæ nostræ Deiparæ dormitionem quæ nostræ constitutæ theseos sententiae maximopere favent. Circa medium namque sermonis ii, legitur: « Erat ergo plane novum

(2) E cod. S. Germani.

spectaculum quodque rationis vim excederet; ut nimirum mulier quæ cælorum naturam puritate supergressa esset, cælestium adytorum Sancta, tabernaculum devehens, ac corpore penetraret. Ut Virgo Dei partus miraculo seraphicam vincens naturam, primæ illi naturæ, Deo, inquam, universorum auctori, se propius ad jungeret. Ut mater, quæ vitam perperisset, æqualem partui vitæ finem, miraculumque Deo et fide dignum prætenderet. Ut enim minime corruptus est parientis uterus, ita nec interiit defunctæ caro. O mirandas res! partus omnino corruptionem effugit, nec sepulcrum illam a morte extremam corruptionem admisit. Haud enim ea Sancta attigerit. Vultis ut ejus rei probationem edicam? Ac quæso, adstantium nemo monumentum vacuum ullo modo irrideat: quæram enim, quomodo defunctæ corpus obscurum? quomodo sepulcralia absunt loculis, nisi quod fuit tumulatum corruptionem fugit, nisi thesaurus translatus est? Sin autem sic habet, qui non vera translatio, quando etiam concurrerunt alia, nimirum animæ a corpore divisio, carnis depositio, compositionis solutio, disjunctio partium, resolutio, conjunctio, compactio, ac denique in obscurum subductio? quippe hactenus sepulcrum vacuum manet ipsum testimonium habens, quodque translatæ testimonio sit (1).» Illustribus posthac de virginei corporis

(1) Encom. de Dormit. Virg. — Alii vero melius legunt: « Erat novum revera spectaculum mulier, quæ cælorum superaverat naturam puritate, in adytorum, quæ sunt in cælis, sancta commensans et ingrediens, sicut enim non fuit corruptus parientis uterus, ita mortua caro non interiit. O mi-

integritate ac resurrectione prolatis testimentiis, hujuscemodi sacramenti rationem introspicere non posse fateatur, iterum scribens: « Haud novi satis, an partibus in unam compositionis concretionem iterum coeuntibus; nam et in istis nonnihil philosophabor, ut ita forte arcano suæ voluntatis consilio cogitavit opifex Deus parentem honorare, aut certe altera alteri eminente; atque ita ut a mutua illa disjunctione altera velut extrariam et ultra fines, altera confinem sedem sortita sit; aut denique novo aliquo, ac immutato ordine mirabiliter concurrente, ut revera res ejus omnes novitatem haberent, ac velut propriam a natura rationem supra naturam, eximiamque tamquam rationem omnem et scientiam superantes, reciperent. » Heic, nostra quod refert, animadvertisimus, nihil penitus officere sententiæ nostræ, si Virginis Assumptio sacramentum vel mysterium vel arcana res a SS. PP. plerumque vocetur. Id plane contingit videmus in dogmate immac. Conceptus, aliisque bene multis. Aliud est enim quid doctrinæ, ut scholasticorum vocem usurpem, aliud quomodo doctrinæ.

5. Non abludit hac in re div. Germanus CP. patriarcha, eruditissimus ecclesiastes et B. Deiparentis encomiastes egregius, qui sub Leone Isaurico floruit. Iste ex omnium christifidelium sensu perloquens, duos in

racula! partus effugit corruptionem, et sepulcrum non admisit interitum. Stat enim sepulcrum inane usque ad hodiernum diem, quod et testimonio approbatum est, et approbat factum translationem. »

sanctæ Dei Genitricis Dormitionem disertos sermones habuit, et hæc 1° sermone memoranda verba protulit: « Spiritus tuus, o Maria, vivit in æternum, et caro tua in sepulcro corruptionem non sustinuit, omnia observas et contueris, et inspectio tua ad omnes se porrigit. Quamvis autem oculi nostri impediti detineantur, ne te videre queant; tu tamen, sanctissima Virgo, dignis teipsam patefacis, ac facile manifestando insinuas.... Tu juxta quod scriptum est, speciosa es, totumque illud corpus virginale totum sanctum est, totum Dei domicilium, ut ideo quoque a resolutione in pulverem deinceps sit liberum. » Et infra: « Quomodo carnis te dissolutio in cineres ac pulverem potuisset redigere, quæ humanum genus a mortis corruptione per natum ex te assumptam carnem liberasti? » Mox iterum: « Neque fieri poterat, ut quæ vas foret Dei capax, emortuum corpus corrupte pulvere diffueret. Quod enim is, qui in te fuerat exinanitus, Deus esset a principio et vita sempiterna, utique par quoque erat, ut vitæ mater contubernialis pariter vitæ fieret. » Tum demonstrata corporis Deiparentis incorruptionem, ejus inde triumphum graphicè describit: « Sic porro rebus caducis emorta, ad immortales æternorum demigrasti mansiones, ubi Deus inhabitat, cum quo pariter ipsa Dei Genitrix, ab ejus conversatione non discedis. » — Altero sermone Virg. Mariam fuso calamo celebraturns alloquitur: « Tu enim omnino es verae vitæ parens, tu fermentum reformationis Adæ, tu opprobriorum Evæ liberatio; illa pulveris mater, tu mater

luminis; venter illius, venter corruptionis, tuus autem sinus, sinus incorruptibilitatis; illa mortis demoratio et sedes, tu a morte translatio; illa palpebrarum in terram demissio, tu insomnis vigilantium gloria; proles illius, dolor, tuus filius gaudium omnigenum; illa ut terra in terram gessit, tu autem vitam nobis peperisti, et ad vitam rediisti, vitamque hominibus etiam post mortem conciliare potuisti. » Quamquam ex dictis meridiana luce nitescat veritas nostræ theseos, haud tamen supervacaneum erit et hoc addere testimonium ex eodem sermone desumptum: « Corpus tuum, » ait, « virginum omnino sanctum est, et humanum quidem, sed ad summam immortalitatis pervenerit, adeoque integrum sit, et absolute vivum, quippe quod vas Dei capax fuerit. »

Hisce PP. magnopere favet Joannes monachus ac presbyter damascenus, qui ann. circiter 750 surrexit ad lumina vitæ. Tres, data opera, de Virginis Dormitione splendidas recitavit homilia, quas per Octavam Assumptionis in sacra psalmodia veneratione præcipua ecclesia legit; unde præciplius Marianus hujuscemodi mysterii defensor prædicatur et columen. Sic itaque pandit mentem suam eloquentissimus Doctor: « O præclarissimum excessum, qui tibi hoc præstat, ut ad Deum migres! Si enim et omnibus Deum ferentibus hominibus hoc divino munere concessum est; at infinitum Dei servorum matrisque discriminem est. Ecquo igitur nomine mysterium in te peractum appellabimus? An mortem? Sed quamvis sacratissima et